УДК: 378.011.3-051:796

ISSN (Ukrainian ed. Online) 1999-818X
2018, №2(8), С. 12–20.

Формування навичок гри у волейбол і баскетбол школярів 5-6 класів на основі застосування рухливих ігор

Дуброва О.Л., Гринченко І.Б.
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Анотація. *В статті представлені результати власного дослідження щодо шляхів підвищення фізичної підготовленості школярів і формування навичок ігри у баскетбол і волейбол учнів 5-6 класів на основі використання запропонованого комплексу рухливих ігор. Дослідження проводилося на протязі двох років зі школярами загальноосвітніх закладів м. Бахмут, Донецької області. На підставі отриманих даних педагогічного експерименту ми констатували той факт, що комплекс рухливих ігор, який був цілеспрямовано підібраний для формування спеціалізованих рухів (навичок) гри, а також для розвитку фізичних якостей і рухливо-координаційних здібностей, що притаманні баскетболу і волейболу (спритність, прудкість, стрибучість, влучність) цілком виправданий і підтверджується цифровим матеріалом (порівняльними показниками фізичної підготовленості між контрольною та експериментальною групою й тестами в показниках сформованості основних технічних дій досліджуваних розділів шкільної програми).*

Ключові слова: *фізичне виховання, рухливі ігри, спортивні ігри, волейбол, баскетбол, навичка, школярі.*

Вступ. Удосконалення системи викладання предмету «Фізична культура» в сучасній українській школі вимагає перебудови процесу фізичного виховання. Питання, пов'язані з фізичним вихованням школярів завжди були в центрі уваги педагогів і фахівців в галузі фізичного виховання і спорту таких як Є.А. Аркін, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський, К.Д. Ушинський, П.Ф. Лесгафт, В.К. Бальсевич, Л.В. Волков, А.А. Гужаловський та інші. Однак, останнім часом, помітно знизився інтерес до проблеми фізичного виховання дітей середнього шкільного віку. Як доводять сучасні вчені, у віці 11–12 років (5–6 класи) помітне зниження показника індексу фізичної готовності. Сумарний дефіцит розвитку провідних фізичних якостей кваліфікується оцінкою «задовільно» (Круцевич, 2012).

Формування найбільш важливих базових рухових умінь і навичок вимагає пошуку ефективних засобів педагогічного впливу в сфері фізичного виховання в загальноосвітній школі (В.К. Бальсевич,. Ю.В. Васьков, Л.В. Волков, А.А. Гужаловський, В.І. Лях, Б.М. Шиян та інші.).

Слід зазначити, що окремі аспекти розвитку рухової функції досліджувались багатьма провідними вченими (Е.С. Вільчковський, О.Д. Дубогай, В.А.Кашуба, А.М. Лапутін, О.М. Худолій.).

Сучасні зміни освітньої парадигми безпосередньо торкнулися і фізичного виховання в загальноосвітніх школах, де розглядалися можливості фізичного вдосконалення учнів, що сприяло переходу на модульні курси вивчення різних видів спорту згідно з новою програмою із фізичної культури для учнів 5–9 класів.

Ще К. Д. Ушинський і В. О. Сухомлинський вказували на важливу роль гри у всебічному розвитку дитини, розглядаючи її як основний вид фізичної та розумової діяльності. Дослідження провідних фахівців показали, що гра є провідною формою діяльності, що забезпечує всебічне виховання й розвиток

©Дуброва О.Л., Гринченко І.Б.

дітей шкільного віку (В. Г. Ареф'єв, Є.Я. Борисекно, А.Ф. Бондаревський, Г. Б. Венгерський, В. Дмітрієв, А. Г. Сухарев).

Виховне значення гри багато в чому залежить від форми її організації й педагогічної спрямованості. Фізичне виховання на основі застосування рухливих ігор на уроках фізичної культури сприяє цілеспрямованому розвитку фізичних якостей і рухових навичок школярів (Т.Ю. Круцевич, М.М. Линець, О.А. Томенко).

Багато науковців стверджують, що найбільший інтерес на уроках фізичної культури школярі проявляють до занять спортивними іграми (С.С. Єрмаков, Ж.Л. Козіна, М.О. Носко).

Спортивні ігри спираються на основні рухи, проте способи їх виконання складніші, що і зумовлює залучення дітей молодшого і середнього шкільного віку до спорту. Наприклад, якщо в рухливих іграх з м'ячем використовується його підкидання з різними завданнями, метання у ціль, то для гри у баскетбол, що в спрощеному варіанті доступна школярам, провідними є навички ведення м'яча, його ловіння, передача, вкидання, перехоплення, кидки двома руками від голови та від грудей .

Для нашого дослідження ми обрали варіативну частину шкільної програми у межах якої виділили два модулі: волейбол і баскетбол. Це зумовлюється широким використанням баскетболу і волейболу в школі як одного з видів рухової активності, яка має велике значення для підвищення інтересу й мотивації школярів до занять різними видами спорту, а також спонукає до професійного самовизначення, формування вмінь та навичок основ гри у баскетбол і волейбол за рахунок використання рухливих ігор. Однак, і наукових досліджень, присвячених формуванню навичок гри у волейбол і баскетбол, було виявлено тільки одну, що й визначило актуальність справжнього дослідження.

Різні аспекти досліджуваної проблеми висвітлені в працях таких учених, як О.П. Аксьонова (Аксьонова, 2011), Н.В. Андрощук (Андрощук, 2011), Г. В. Безверхня (Безверхня, Семенов, Килимистий, & Маслюк, 2014), А.О Демчишин (Демчишин, 1986), О. К. Корносенко (Корносенко, Бондаренко, Хоменко, 2012), О. Я. Кругляк (Кругляк, 2004),О. І. Ламкова (Ламкова, Дорофєєва, 2009, Є. Н. Приступа, Ю. В. Петришин, Б. А. Виноградський (Приступа, Петришин, & Виноградський, 2014) та інші.

Зокрема питанням методики, практики впровадження й застосування спортивних ігор в фізичне виховання юнаків та підлітків присвятили свої праці Ю.Д. Железняк, Ю.М. Портнов, В.П. Савин (Железняк, Портнова, & Савин 2008), О.Г.Фурманов (Фурманов, 2009), В.Е. Хапко (Хапко, 1987), сучасні дослідники: А.І. Дубенчук (Дубенчук, 2010), Є.П. Козак (Козак, & Прозар, 2008), Г.З. Максимів (Максимів, 2007), О.О. Мітова (Митова, & Раковская, 2012), В.І. Поляковський (Поляковський, 1998) та інші. Усі вони серед величезної кількості засобів фізичного виховання надають перевагу саме спортивним іграм. І пояснення тут досить просте. Ігрова діяльність має особливо важливе значення в період найбільш активного формування характеру – в дитячі та юнацькі роки.

На думку Ж.Л. Козіної граючись, діти засвоюють життєво необхідні рухові навички і вміння, у них виробляється сміливість, воля і кмітливість. У цей період ігровий метод посідає провідне місце, набуває характеру універсального методу фізичного виховання (Козіна, Поярков, Церковна, & Вороб'єва, 2010, с.14].

Мета дослідження. Ураховуючи значення рухливих ігор у фізичному вихованні школярів на уроках фізичної культури, зокрема при вивченні варіативних модулів «Баскетбол» і «Волейбол», *об'єктом* нашого дослідження був обраний навчальний

процес з фізичного виховання учнів 5-6 класів, а основною ***метою*** – формування навичок гри у волейбол і баскетбол школярів 5-6 класів на уроках фізичної культури. Відповідно до мети роботи були визначені такі *завдання*; розробити комплекс рухливих ігор для школярів 5-6 класів, спрямований на формування навичок гри у волейбол і баскетбол; обґрунтувати і експериментально перевірити методику формування навичок гри у волейбол і баскетбол школярів 5-6 класів на уроках фізичної культури на основі застосування комплексу рухливих ігор.

Метеріал і методи дослідження. Для досягнення мети ми використовували наступні ***методи*** дослідження: аналіз науково-методичної літератури, спортивно-педагогічне тестування, педагогічний експеримент, статистичну обробку експериментальних даних.

На основі аналізу науково-методичної літератури з визначеної тематики (Андрощук, 2011; Дубенчук, 2010; Корносенко, Бондаренко, Хоменко, 2012; Кругляк, 2004; Ламкова, & Дорофєєва, 2009; Приступа, Петришин, & Виноградський, 2014) нами був розроблений комплекс рухливих ігор для школярів 5–6 класів, спрямований на формування навичок гри у волейбол і баскетбол на уроках фізичної культури.

Пропонуючи методику формування навичок гри у волейбол і баскетбол в 5-х і 6-х класах (11–12 років) ми , насамперед, виходили з тих навчальних завдань, які ставить перед нами шкільна програма з фізичного виховання (Круцевич, 2012), а саме:

- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму дитини через цілеспрямований розвиток основних фізичних якостей і природних здібностей.
- опанування основними навичками гри, на основі вивчення основних технічних і тактичних прийомів.

Так, варіативні модулі «Баскетбол» і «Волейбол» на перших роках навчання пропонують нам для освоєння наступні види техніко-тактичних дій: стійки, пересування, зупинки, повороти на місці, ведення м’яча, подвійний крок, передачі, кидки м’яча. На другому році навчання додаються ловіння й передачі м’яча однією рукою від плеча; кидки однією рукою зверху; штрафний кидок, фінти.

При освоєння навичок гри у волейбол у першому році вивчають переміщення, стійки, передачі зверху, знизу, у другому році вдосконалюють навички передач м’яча зверху й знизу (після переміщень, у парах , трійках в зустрічних колонах), а також навчають всім видам подач.

Якщо співвіднести перший і другий рік навчання з 5-им і 6-им класами загальноосвітньої школи, то для досягнення поставленнях завдань навчання, а також виходячи з мети даної роботи ми використовували рухливі ігри, що спрямовані, в першу чергу, на розвиток необхідних рухливо-координаційних якостей, притаманному даному віку й обраній спортивній грі. По-друге, рухливі ігри були спрямовані безпосередньо на оволодіння техніко-тактичними прийомам обраної спортивної гри (Приступа, Петришин, & Виноградський, 2014).

Для розвитку рухливо-координаційних якостей, притаманних досліджуваному віку, ми застосовували рухливі ігри й ігрові вправи, спрямовані на розвиток швидкісно-силових якостей, спритності, прудкості, а виходячи зі змісту варіативної частини (модулів) шкільної програми для 5–6 класів, рухливі ігри для оволодіння технікою й тактикою баскетболу і волейболу (Демчишин, Артюр, Демчишин, & Фалес, 1992).

Спираючись на загальні рекомендації щодо використання рухливих ігор й ігрових вправ у фізичному вихованні дітей шкільного віку (Безверхня,

Семенов, Килимистий, & Маслюк, 2014; Корносенко, Бондаренко, Хоменко, 2012), для розвитку рухливо-координаційних якостей ми використовували наступні ігри: «Кидай першим», «Влуч у уціль», «Два капітани», «Хто перший», «М'яч тому, хто водить», «Хто далі», «Влуч у кошик», «М'ячі в кошик», «Кращий снайпер».

Для розвитку швидкісно-силових якостей ми використовували наступні рухливі ігри: «Створюй коло», «М'яч від стіни», «Будь готів!», «Квачі в колі», «Лабіринт», «Наздожени!», «Допоможи, друг!», «Гонка м'ячів», «Зайвий у колі».

Для розвитку прудкості ми застосовували наступні рухливі ігри: «Хто швидше», «Швидко по місцях», «Виклик номерів», «Комбінована естафета», «Ланцюжок», «Чорне і біле», «День і ніч», «Третій зайвий».

Для освоєння технічних навичок гри у волейбол ми розробили наступний комплекс рухливих ігор: «Свіча», «Передав-Вийди», «Передачі в русі», «Спіраль»,« Через сітку», «Виклик номерів», «Естафета з передачею м'яча», « Карусель», « Хто точніше», «Віслюк», «Я володію кеглями».

Для освоєння технічних навичок гри у баскетбол ми запропонували наступний комплекс рухливих ігор: «М'яч – сусідові», «Рухома ціль», «Фортеця», «За двома зайцями», «Ведення з кидком», «Бачить око», «Залишитися в колі», «М'яч – середньому», «Баскетбол із надувним м'ячем», «Ривок за м'ячем», «Серпантин», «Десять передач», «М'яч – капітанові» (Ламкова, & Дорофєєва, 2009).

Відповідно загальних положень теорії і методики фізичного виховання , а також власного досвіду, рухливі ігри для розвитку фізичних і рухливо-координаційних якостей ми застосовували переважно в підготовчій частині уроку, а ігри, спрямовані на оволодінням техніко-тактичним навичками гри - в основній частині уроку (Козіна, Поярков, Церковна, Вороб'єва, 2010).

Для оцінки ефективності запропонованого комплексу рухливих ігор для школярів 5–6 класів, спрямованого на формування навичок гри у волейбол і баскетбол на уроках фізичної культури нами було створено дві групи: експериментальну і контрольну. Контрольна група займалася спортивними іграми за загальноприйнятою методикою, а експериментальна група цілеспрямовано використовувала запропонований комплекс рухливих ігор. Порівняльний педагогічний експеримент, у якому були задіяні учні 5–6 класів загальноосвітніх шкіл №10 і №24 міста Бахмут, Донецької області, тривав 2 роки. Дослідження фізичного стану учнів контрольної і експериментальної групи і рівня оволодіння навичками гри у баскетбол і волейбол школярів 5–6 класів проводилось відповідно до вимог навчальної програми для 5–9 класів для загальноосвітніх навчальних закладів (Круцевич, 2012).

Результати дослідження і їх обговорення. Ми цілком згодні з дослідницею О. П. Аксьонової яка вважає, що один зі шляхів підвищення фізичної підготовленості школярів передбачає розробку й впровадження практику роботи освітянських установ нових форм, що підвищують ефективність процесу фізичного виховання (Аксьонова, 2011).

У процесі дослідження було встановлено, що на початку педагогічного експерименту показники фізичної підготовленості школярів 5–6 класів контрольної й експериментальної груп не мали достовірних розходжень, $p>0,05$.

У результаті педагогічного експерименту приріст показників фізичної підготовленості випробуваних експериментальної групи був статистично достовірний, при $p<0,05$, у порівнянні з показниками контрольної групи. Це пояснюється тим, що використання запропонованого комплексу рухливих ігор з елементами спортивних на уроках фізичної культури цілеспрямовано впливає на розвиток фізичних якостей і рухових

здібностей, притаманним обраним видам спорту, що цілком відбивається на рівні загальної фізичної підготовленості.

Порівняння середніх показників фізичної підготовленості учнів експериментальної групи показали, що в школярів 5-х класів приріст результатів у нахилі вперед виріс на 26%.

.

Таблиця 1

Показники фізичної і технічної підготовленості школярів 5-6 класів контрольної й експериментальної груп ($\bar{X}$ ±σ)

Контрольні вправи	Школярі 5 класу				Школярі 6 класу			
	до педагогічного експерименту	після педагогічного експерименту			до педагогічного експерименту	після педагогічного експерименту		
	разом ЕГ, КГ1	КГ2	ЕГ2	ЕГ1-ЕГ2 р	разом ЕГ1, КГ1	КГ2	ЕГ2	ЕГ1-ЕГ2 р
Нахил уперед (см).	6,3 ± 1,6	6,4 ± 0,7	7,2 ± 1,5	<0,05	7,0 ± 1,9	7,3 ± 2,6	8,7 ± 2,1	<0,05
Підйом тулуба за 30 (с.)	21 ± 2,10	23± 4,2	27 ± 2,2	<0,05	25 ± 2,9	26,0 ± 1,8	31,0 ± 2,9	<0,05
Стрибок у довжину з місця (см).	157 ± 17	158 ± 16	164 ±14	<0,05	160 ± 12	161,0± 13	172,0 ±14	<0,05
Біг 30 м. (сек).	5,8 ± 0,38	5,7 ± 0,81	5,4 ± 0,39	<0,05	5,9 ± 0,45	5,9 ± 0,30	5,1 ± 0,32	<0,05
Біг 1000 м. (мин.)	5,85 ± 0,32	5,75 ± 0,54	5,70± 0,49	<0,05	5,04 ± 0,59	5,01 ± 0,57	4,58 ± 0,37	<0,05
Підтягування на поперечені (к-сть раз.).	3,4 ± 1,9	3,5 ± 0,69	3,9 ± 1,9	<0,05	4,0 ± 2,7	4,2 ± 2,6	4,9 ± 2,2	<0,05
Ведення м'яча змійкою (с).	11,6 ± 0,45	11,2 ±0,74	13,9 ± 0,6	<0,05	10,6 ± 1,88	10,5 ±0,28	9,5 ± 0,16	<0,05
Передача м'яча у стіну за 30 с.	16,4 ± 0,97	16,5 + 0,83	18,3 ± 1,31	<0,05	17,4 ± 0,50	17,6 ± 0,49	22,2 ± 2,02	<0,05
Кидок м'яча в кошик – з 1,5 м (к-сть раз.).	1,7 ± 0,5	1,8 ± 2,0	2,4 ± 0,5	<0,05	1,7 ± 0,5	1,8 ± 0,5	2,6 ± 1,0	<0,05
Передача зверху над собою. (к-сть раз.).	1,58 ± 0,65	1,59 ±0,49	2,0 ± 0,97	<0,05	4,1 ± 1,27	4,3 ± 1,0	6,2 ± 1,15	<0,05
Прийом знизу над собою. (к-сть раз.)	4,41 ± 0,97	4,41 ± 1,5	6,29 ± 1,23	<0,05	4,5 ± 0,97	4,6 ± 1,6	7,04 ± 1,26	<0,05
Передача зверху над сіткою. (к-сть раз.)	2,5 ± 0,51	2,6 ± 0,57	3,45 ± 1,18	<0,05	3,7 ± 1,26	3,7 ± 1,51	5,45 ± 0,50	<0,05
Прийом м'яча знизу над сіткою. (к-сть раз.)	1,3 ± 0,44	1,4± 0,65	1,9 ± 0,28	<0,05	1,6 ± 0,57	1,7 ± 0,69	2,4± 0,58	<0,05

Показники підйому тулуба виросли на 31 %, у стрибку в довжину з місця на 6 %, у бігу на 30 м на 6,5 %, у бігу на 1000 м на 1,6 %, у підтягуванні на поперечині приріст склав 38 %.

У школярів 6 класів приріст показників у нахилі вперед виріс на 37%, у тесті підйом тулуба на 42 %, у стрибку в довжину з місця на 11 %, у бігу на 30 м на 13 %, у бігу 1000 м на 7,7 %, у підтягуванні на поперечині приріст склав 38 %.

Найбільші зрушення в поліпшенні результатів відбулися в експериментальній групі при обстеженні рівня сформованості навичок і вмінь гри в баскетбол і волейболДля зрівняння рівня сформованості навичок і вмінь гри в баскетбол і волейбол ми керувалися вимогами навчальної програми з фізичної культури для школярів 5-6 класів. Тестові завдання з волейболу включали – передачу м'яча зверху, прийом м'яча знизу, передача м'яча зверху в парах над сіткою, прийом знизу після підкидання м'яча над сіткою; з баскетболу - ведення м'яча змійкою, передача м'яча від грудей у стіну, кидок м'яча в кошик .

Приріст показників навичок гри у волейбол у школярів 5 класів збільшився у передачі м'яча зверху на 33 %, передачі м'яча знизу на 41 %, передачі м'яча зверху в парах над сіткою на 31 %, прийом м'яча після підкидання м'яча над сіткою на 36 %.

Приріст показників навичок гри в баскетбол у школярів 5 класів збільшився у веденні м'яча змійкою на 6 %, передачі м'яча двома руками від грудей у стіну на 11%, кидку м'яча в кільце на 33 %.

Приріст показників навичок гри у волейбол у школярів 6 класів збільшився у передачі м'яча зверху на 47 %, передачі м'яча знизу на 55 %, передачі м'яча зверху в парах над сіткою на 46 %, прийом м'яча після підкидання м'яча над сіткою на 50 %.

Приріст показників навичок гри в баскетбол у школярів 6 класів збільшився на 10%, передачі м'яча двома руками від грудей у стіну на 30%, кидку м'яча в кошик на 53%.

Висновки. На підставі отриманих даних педагогічного експерименту ми маємо можливість констатувати той факт, що комплекс рухливих ігор, який був цілеспрямовано підібраний для розвитку фізичних якостей і рухливо-координаційних здібностей, що притаманні баскетболу і волейболу (спритність, прудкість, стрибучість, влучність) цілком виправданий і повністю підтверджується цифровим матеріалом (порівняльними показниками фізичної підготовленості між контрольною та експериментальною групою).

На підставі отриманих даних педагогічного експерименту ми маємо можливість констатувати той факт, що комплекс рухливих ігор, який був цілеспрямовано підібраний для формування спеціалізованих рухів (навичок) гри у баскетбол і волейбол цілком виправданий, що підтверджується цифровим матеріалом (тестами) в показниках сформованості основних технічних дій досліджуваних розділів шкільної програми.

Результати проведених досліджень свідчать про те, що запропонований комплекс рухливих ігор можна використовувати у своєї роботі вчителям фізичної культури загальноосвітніх шкіл при вивченні варіативних модулів «Баскетбол» і «Волейбол» у 5–6 класах.

Перспективи подальших досліджень по даному напрямку. В даному напрямку, цікавим є визначення ступеню впливу комплексу рухливих ігор, який був цілеспрямовано підібраний для формування спеціалізованих рухів (навичок) гри у баскетбол і волейбол на учнів 5-6 класів із урахуванням статі учнів.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Аксьонова, О. П. (2011). «Нова фізична культура: система методів навчання». *Теорія та методика фізичного виховання, №3,* 25–31.

Андрощук, Н. В. (2011). *Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні школярів*. Тернопіль: — Підручники і посібники.

Безверхня, Г. В., Семенов, А. А., Килимистий, М. М., & Маслюк, Р. В. (2014). *Рухливі ігри з методикою викладання : навч. посібник*. Умань : ВПЦ «Візаві».

Демчишин, А. А. (1986). *Волейбол - гра для всіх*. Київ : Здоров'я.

Демчишин, А. П., Артюр, В. М., Демчишин, В. А., & Фалес, Й. Г. (1992). *Рухливі і спортивні ігри в школі.* Київ : Освіта.

Дубенчук, А. І. (2010). *Волейбол: Спортивні ігри в школі.* Харків : Ранок.

Железняк, Ю.Д., Портнова, Ю.М., & Савин, В. П. (Eds). (2008). *Спортивные игры: совершенствование спортивного мастерства: учебник для студ. высш. учеб. заведений*. Москва : Издательский центр «Академия».

Козак, Є. П., & Прозар, М.В. (2008). *Методика вдосконалення техніко-тактичних дій волейболістів: навчально-методичний посібник.* Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А.

Козіна, Ж.Л. (Eds)., Поярков, Ю.М., Церковна, О.В., & Вороб'єва, В.О. (2010). *Спортивні ігри: навчальний посібник для студентів факультетів фізичної культури педагогічних вищих навчальних закладів.: у 2 томах. Т.1: Загальні основи теорії і методики спортивних ігор.* Харків : Точка.

Корносенко, О.К., Бондаренко, В.В., Хоменко, П.В. (2012). *Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав.* Полтава.

Кругляк, О.Я. (2004). *Рухливі ігри та естафети в школі: методичний посібник.* Тернопіль: «Підручники та Посібники».

Круцевич, Т. Ю. (Eds). (2012). *Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи: [програма]*. Київ. Retrieved from https://osvita.ua/school/program/program-5-9/56135/

Ламкова, О. І., & Дорофєєва, С.В. (2009). *Рухливі ігри та естафети.* Харків: Ранок.

Максимів, Г.З. (2007). *Технологія навчання гри в баскетбол учнів загальноосвітньої школи.* (Автореферат дисертації канд. наук з фіз. вих. і спорту). Львів, Україна.

Митова, Е., & Раковская, И. (2012). «Волейбол в системе общеобразовательных учебных заведений». *Спортивний вісник Придніпров'я, № 1,* 84–88.

Поляковський, В.І. (1998). Баскетбол у школі. Луцьк : Надстир'я.

Приступа, Є. Н., Петришин, Ю. В., & Виноградський, Б. А. (2014). *Дидактичні ігри з м'ячами*. Львів : ЛДУФК.

Фурманов, А. Г. (2009). *Волейбол: уч. пособие.* Минск: Современная школа.

Хапко, В. Е. (1987). *Волейбол в школе.* Киев: Здоровья.

Стаття надійшла до редакції: 01.12.2017 р.
Опубліковано: 10.02.2018 р.

Аннотация. Дуброва О.Л., Гринченко И.Б. Формирование навыков игры в волейбол и баскетбол школьников 5-6 классов на основе применения подвижных игр. *В статье представлены результаты собственного исследования относительно путей повышения физической подготовленности школьников и формирование навыков игры в баскетбол и волейбол учащихся 5-6 классов на основе использования предложенного комплекса подвижных игр. Исследование проводилось на протяжении двух лет со школьниками общеобразовательных учреждений г. Бахмут, Донецкой области. На*

основании полученных данных педагогического эксперимента мы констатировали тот факт, что комплекс подвижных игр, который был целенаправленно подобран для формирования специализированных движений (навыков) игры, а также для развития физических качеств и подвижно-координационных способностей, присущих баскетболу и волейболу (ловкость, быстроту, прыгучесть, меткость) вполне оправдан и подтверждается цифровым материалом (сравнительными показателями физической подготовленности между контрольной и экспериментальной группой и тестами в показателях сформированности основных технических действий исследуемых разделов школьной программы).

Ключевые слова: *физическое воспитание, подвижные игры, спортивные игры, волейбол, баскетбол, навык, школьники.*

Abstract. Dubrova O.L., Grinchenko I.B. Formation of skills of playing volleyball and basketball of pupils of 5-6 classes on the basis of use of outdoor games. *Results of own research concerning ways of increase in physical fitness of pupils and formation of skills of playing basketball and volleyball of pupils of 5-6 classes on the basis of use of the offered complex of outdoor games are presented in the article. The research was conducted for two years with pupils of educational institutions of Bakhmut, the Donetsk region. We established the fact that the complex of outdoor games, which was selected purposefully for formation of specialized movements (skills) of a game and also for development of physical qualities and moving-coordination abilities inherent in basketball and volleyball (dexterity, speed, spring ability, accuracy), is quite justified and is confirmed by digital material (comparative indicators of physical fitness between control and experimental groups and tests in indicators of formation of the main technical actions of the studied sections of the school program) on the basis of the obtained data of the pedagogical experiment*.

Keywords: *physical education, outdoor games, sports games, volleyball, basketball, skill, pupils.*

References

Aks'onova, O. P. (2011). «Nova fizychna kul'tura: systema metodiv navchannja». *Teorija ta metodyka fizychnogo vyhovannja, №3,* 25–31.

Androshhuk, N. V. (2011). *Ruhlyvi igry ta estafety u fizychnomu vyhovanni shkoljariv.* Ternopil': — Pidruchnyky i posibnyky.

Bezverhnja, G. V., Semenov, A. A., Kylymystyj, M. M., & Masljuk, R. V. (2014). *Ruhlyvi igry z metodykoju vykladannja : navch. posibnyk.* Uman' : VPC «Vizavi».

Demchyshyn, A. A. (1986). *Volejbol - gra dlja vsih.* Kyi'v : Zdorov'ja.

Demchyshyn, A. P., Artjur, V. M., Demchyshyn, V. A., & Fales, J. G. (1992). *Ruhlyvi i sportyvni igry v shkoli.* Kyi'v : Osvita.

Dubenchuk, A. I. (2010). *Volejbol: Sportyvni igry v shkoli.* Harkiv : Ranok.

Zheleznjak, Ju.D., Portnova, Ju.M., & Savin, V. P. (Eds). (2008). *Sportivnye igry: sovershenstvovanie sportivnogo masterstva: uchebnik dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij.* Moskva : Izdatel'skij centr «Akademija».

Kozak, Je. P., & Prozar, M.V. (2008). *Metodyka vdoskonalennja tehniko-taktychnyh dij volejbolistiv: navchal'no-metodychnyj posibnyk.* Kam'janec'-Podil's'kyj : PP Bujnyc'kyj O. A.

Kozina, Zh.L. (Eds)., Pojarkov, Ju.M., Cerkovna, O.V., & Vorob'jeva, V.O. (2010). *Sportyvni igry: navchal'nyj posibnyk dlja studentiv fakul'tetiv fizychnoi' kul'tury pedagogichnyh vyshhyh navchal'nyh zakladiv.: u 2 tomah. T.1: Zagal'ni osnovy teorii' i metodyky sportyvnyh igor.* Harkiv : Tochka.

Kornosenko, O.K., Bondarenko, V.V., Homenko, P.V. (2012). *Teorija i metodyka vykladannja ruhlyvyh igor i zabav.* Poltava.

Krugljak, O.Ja. (2004). *Ruhlyvi igry ta estafety v shkoli: metodychnyj posibnyk*. Ternopil': «Pidruchnyky ta Posibnyky».

Krucevych, T. Ju. (Eds). (2012). *Navchal'na programa z fizychnoi' kul'tury dlja zagal'noosvitnih navchal'nyh zakladiv 5–9 klasy: [programa*]. Kyi'v. Retrieved from https://osvita.ua/school/program/program-5-9/56135/

Lamkova, O. I., & Dorofjejeva, S.V. (2009). *Ruhlyvi igry ta estafety*. Harkiv: Ranok.

Maksymiv, G.Z. (2007). *Tehnologija navchannja gry v basketbol uchniv zagal'noosvitn'oi' shkoly*. (Avtoreferat dysertacii' kand. nauk z fiz. vyh. i sportu). L'viv, Ukrai'na.

Mitova, E., & Rakovskaja, I. (2012). «Volejbol v sisteme obshheobrazovatel'nyh uchebnyh zavedenij». *Sportivnij visnik Pridniprov'ja, № 1*, 84–88.

Poljakovs'kyj, V.I. (1998). *Basketbol u shkoli*. Luc'k : Nadstyr'ja.

Prystupa, Je. N., Petryshyn, Ju. V., & Vynograds'kyj, B. A. (2014). *Dydaktychni igry z m'jachamy*. L'viv : LDUFK.

Furmanov, A. G. (2009). *Volejbol: uch. posobie*. Minsk: Sovremennaja shkola.

Hapko, V. E. (1987). *Volejbol v shkole*. Kiev: Zdorov'ja.

Відомості про авторів

Дуброва Ольга Львівна: *інститут підвищення кваліфікації, перепідготовки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди: вул. Валентинівська 2, Харків, 61168, Україна.*

Дуброва Ольга Львовна: *институт повышения квалификации, переподготовки Харьковского национального педагогического университета имени Г.С.Сковороды: ул. Валентиновская 2, Харьков, 61168, Украина.*

Olha Dubrova: *Institute for Qualification Improvement and Retraining of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University: Valentynivska str. 2, Kharkiv, 61168, Ukraine.*

http://orcid.org/0000-0002-5188-979X

E-mail: olga_dybrova@gmail.com

Гринченко Ігор Борисович*: кандидат педагогічних наук, доцент; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди: вул. Валентинівська 2, Харків, 61168, Україна.*

Гринченко Игорь Борисович*: кандидат педагогических наук, доцент; Харьковский национальный педагогический университет имени Г.С.Сковороды: ул. Валентиновская 2, Харьков, 61168, Украина.*

Ihor Hrynchenko: *PhD (Pedagogical Sciences), Associate Professor; H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University: Valentynivska str. 2, Kharkiv, 61168, Ukraine.*

http://orcid.org/0000-0001-7469-5819

E-mail: igorgrincenko1963@gmail.com